

Vervolg op *De Vliegende Hollander*: zeemansliederen in *De dood en de zee*. (foto Reyn van Koolwijk) NRC 13-7-'94

Verlangen naar havens die nooit bestonden

Voorstelling: *De dood en de zee* van Jef Hofmeister door ELS Theaterkollektief. Verteller: Arie de Mol. Gezien achter het Veem Theater, Van Diemenstraat 410, Amsterdam. T/m 17/7 aldaar. Res. 020-6272100.

Door ANNRIEK DE JONG

Schalkse en melancholieke zeemansliederen brengen ze, liederen over trouw en ontrouw, God, de hoeren en de dood. Jef Hofmeister speelt accordeon, Kees Scholten speelt toneel en beiden zingen de sterren van de hemel. Er zijn, zo leren we, ook sterren van de zee: *Stella Maris* is misschien wel het mooiste van de twaalf liederen waar we aan boord van de coaster m.s. Kwiek van kunnen genieten.

In *De dood en de zee*, een door Hofmeister geschreven volksopera, schrikken de solisten niet terug voor grote emoties. Zonder gêne laten zij zich meeslepen door het verdriet van de eenzame zeeman, en met hun oprechte sentimentaliteit activeren zij de traanklieren van de luisteraar. Hun muziek wekt verlangen naar een tijd die wellicht nooit echt bestaan heeft, een tijd waarin nog spontaan gemusiceerd werd in de kroegen en straten van de havenstad Amsterdam.

De dood en de zee, gebaseerd op de sage van de Vliegende Hollander, eindigt waar Wagner's opera begint. Aan het verhaal over de Hollandse kapitein die vol doodsverachting een storm trotseert, door God voor zijn hoogmoed wordt bestraft en gedoemd is 'eeuwig te varen over eindeloze zeeën' boeide Wagner met name het laatste: de doem. Jef Hofmeister beschrijft wat er aan die doem voorafging. In zijn versie komt niet alleen de kapitein maar de complete bemanning in opstand tegen God, die de mensen zo hard liet vallen. Die sfeer van desillusie lijkt wel wat op Wagners *Weltschmerz*.

Charmant aan deze produktie is vooral het amateurisme, in de beste zin van het woord: met het plezier van de ware liefhebber wordt de droevige boodschap hier verteld. Het aantal uitvoerenden, allemaal mannen, is haast groter dan het aantal toeschouwers, en voor veel van die mannen lijkt het een hele eer om op te mogen treden. Onder de loopbrug speelt een orkestje en op de trap van boven naar onderdek is het een gedrang van jewelste: daar zingt, al glunderend en bekketrekend, het Weespertrekvaart Mannenkoor.